

Nr 59.

Ankom till riksdagens kansli den 19 mars 1946 kl. 1 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bestridande av vissa haverikostnader.

(1:a avd.)

I propositionen nr 81 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 15 februari 1946, föreslagit riksdagen medgiva, att det i riksstaten uppförda förslagsanslaget till oförutsedda utgifter må under budgetåret 1946/47 — med iakttagande av vad i berörda statsrådsprotokoll anförts — jämlikt Kungl. Maj:ts bestämmande tagas i anspråk för täckande av uppkommande haverikostnader, avseende marinens fartyg.

I propositionen 1945:49 angående bestridande av vissa haverikostnader hemställde Kungl. Maj:t, att riksdagen måtte medgiva, att förslagsanslaget till oförutsedda utgifter finge — med iakttagande av vad i det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över försvarsärenden anförts — jämlikt Kungl. Maj:ts bestämmande tagas i anspråk för täckande av haverikostnader, avseende marinens fartyg.

Till stöd härför anförde dåvarande föredragande departementschefen i huvudsak följande.

Det kan ifrågasättas, om icke en förenkling av handläggningen av ärenden om anvisande av medel till bestridande av haverikostnader bör kunna åstadkommas. Enligt de förutsättningar, som gälla för dispositionen av förslagsanslaget till oförutsedda utgifter, står detta anslag till Kungl. Maj:ts förfogande för bestridande av utgifter, vilka äro av så brådskande natur, att frågan ej hinner underställas riksdagen. Även framställningar om anvisande av medel till täckande av haverikostnader handläggas i denna ordning. Dylika frågor pläga underställas riksdagens prövning, om de uppkomma under tid då riksdagen är samlad. De kostnader, som här avses, utgöras i huvudsak av *dels* kostnader för omhändertagande och reparation av skadade fartyg, *dels ock* ersättning till enskilda bärgningsföretag för bärgarlön.

De förstnämnda utgifterna äro till sin natur oftast sådana, att förslag om bestridande av kostnaderna kan som regel underställas riksdagen först i efterhand, sedan omhändertagandet eller reparationen skett. Vid denna tidpunkt är alltså fråga enbart om anvisande av medel för täckande av redan havda kostnader. Att i särskild proposition hänskjuta sådana ärenden till riksdagens prövning synes i och för sig icke behöfligt, då någon reell prövning av medelsanvisningen i allmänhet icke kan ske. Huvudsakligen endast i vissa särskilda och mycket sällan förekommande fall, då med hänsyn till kostnadernas storlek i förhållande till fartygets värde tvekan kan råda, huruvida omhändertagande och reparation av havererat fartyg bör ske, synas ärenden av denna art böra i förväg underställas riksdagens prövning, om icke frågans brådskande natur lägger hinder i vägen därför.

I övriga fall synes mig Kungl. Maj:t lämpligen böra äga besluta om ianspråktagande av förslagsanslaget till oförutsedda utgifter för ändamål av denna art.

Vad beträffar bärjarlön, ingår marinförvaltningen i samråd med statens industrikommissions prisbyrå överenskommelse med vederbörande bärgningsföretag om lörens storlek. Om enighet icke kan vinnas med bärgningsföretaget, hänskjutes ärendet till domstols avgörande. Har å andra sidan överenskommelse efter förhandlingar kunnat träffas, ligger det i sakens natur, att jämkningar i efterhand icke gärna kunna med framgång av statsverket ifrågasättas. I praxis plägar därför marinförvaltningen, då fråga är om större bärgningsföretag, i förväg — innan överenskommelse slutas — under hand underställa ersättningsfrågan försvarsdepartementets bedömande. Erfarenheten visar ock, att en av förutsättningarna för träffande av överenskommelse i allmänhet är, att snabb likvid från kronans sida sker, vilket villkor i allmänhet icke kan uppfyllas, om frågan skall hänskjutas till riksdagens prövning. Även vad beträffar bärjarlön synas mig därför kunna erfarenheter tala för lämpligheten av att Kungl. Maj:t äger besluta om ianspråktagande för sådant ändamål av förslagsanslaget till oförutsedda utgifter.

Riksdagen har i skrivelse 1945:99 anført att, även om särskilda skäl kunde åberopas för ifrågavarande förslag, det likväl syntes riksdagen betänkligt att leda utvecklingen in på en uppmjukning av reglerna för användningen av anslaget till oförutsedda utgifter. Riksdagen, som emellertid icke velat motsätta sig bifall till Kungl. Maj:ts förslag, hade dock ansett sig böra begränsa det begärda bemyndigandet till att gälla budgetåren 1944/45 och 1945/46.

Vid äskande av anslag till oförutsedda utgifter för budgetåret 1946/47 har i statsverkspropositionen lämnats en redogörelse för de fall, då ifrågavarande bemyndigande tagits i anspråk.

Departementschefen har förordat, att motsvarande bemyndigande utverkas jämväl för budgetåret 1946/47. Redogörelse för uppkommande haverikostnader torde, framhåller departementschefen, få i vanlig ordning lämnas riksdagen vid äskande av anslag till oförutsedda utgifter.

Utskottet har funnit sig böra tillstyrka, att riksdagen lämnar Kungl. Maj:t det begärda bemyndigandet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må medgiva, att det i riksstaten uppförda förslagsanslaget till oförutsedda utgifter må under budgetåret 1946/47 — med iakttagande av vad i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 15 februari 1946 anförts — jämlikt Kungl. Maj:ts bestämmande tagas i anspråk för täckande av uppkommande haverikostnader, avseende marinens fartyg.

Stockholm den 19 mars 1946.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 58.

Utskottet.